

+מפעם (Tempo) ומקצב, מה ההבדל ביניהם?

לפניך שיעור מקוון בנושא מפעם ומקצב
השיעור מיועד לכל מי שרוצה ללמד ילדים מוזיקה
בעזרת שיטה קלה ומובנית שעובדת!

קצת על עצמי...

שמי ורד כרמל, הקמתי את 'מכללת דעת' שהיא חלק מחברת 'דעת – שילוב אמנויות'. המכללה, אותה פיתחתי וטיפחתי, מובילה בתחום הכשרת אנשי מקצוע לעבודה עם הגיל הרך במוסיקה, בתנועה, בסיפורים ואמנות. בוגרת סמינר למוזיקה ותואר שני בשילוב אומנויות מטעם אוניברסיטה לסלי.

מנסיוני רב השנים כמורה למוזיקה בגני ילדים ומנחת מורות, מצאתי שיש שיטה קלה ומסודרת ללמד ילדים מוזיקה ואף להגיע להישגים משמעותיים בהבנה המוזיקלית. אשמח לשתף אותך ולהנגיש עבורך את השיטה שלי, "שיטת כרמל", כדי שתוכלי לבנות בקלות שיעור איכותי ומהנה.

משהו חשוב....רגע לפני שמתחילים

חוברת זו, באה כעזר ותמיכה לשיעור המקוון באתר, ממליצה לך לעקוב גם בחוברת, לסמן לעצמך דברים חשובים או רעיונות שעלו לך בזמן הצפייה

נעשה קצת "סדר" בראש, כדי שיהיה לנו הרבה יותר קל להעביר את זה הלאה....

מהו מפעם? ומהו מקצב?

כדי להבין מהו מפעם נתבונן בלב שלנו, הלב הוא האיבר החשוב ביותר בגוף האדם.

האדם לא יכול לחיות ללא פעימות ליבו.

הלב פועם כל הזמן באופן מדויק.

ככה גם במנגינה- המפעם זהו לב לבו של הלחן.

כמו שפעימות הלב קבועות ושומרות על סדר בזרימת הדם בגוף

כך המפעם שומר על הסדר של המנגינה

כמו שהלב יכול לפעום בכל פעם במהירות אחרת בהתאם למה שהגוף נדרש באותם רגעים,

ככה גם במוזיקה, המפעם יכול להיות מהיר או איטי באופן מדויק ואחיד.

כשאנחנו הולכים אז הלב פועם בקצב רגיל (Andante אנדנטה)

כשאנחנו רצים הוא פועם בקצב מהיר (Allegro אלגרו)

כשאנחנו ישנים הלב פועם לאט (Largo לרגו)

כשאנחנו לחוצים, מפחדים – מהיר ועצבני (Presto פרסטו)

כשאנחנו מאוהבים – מהיר ביותר (Prestissimo פרסטיסימו)

ככה גם במוזיקה, לב ליבו של הלחן הוא המפעם, שמשפיע על הטמפו והאווירה של הלחן.

בואי נבין מה ההבדל בעזרת שתי דוגמאות: שיר הצב ודקלום סתיו:

שיר הצב/ מילים ולחן: נורית וייס לוי

בתוך קופסה קטנה ליד ארגז החול

פגשו הילדים צב לא כל כך גדול

ליטפו לו את הבית

הציעו לו דברים

והוא לאט את ראשו הרים

דקלום רוח / ורד כרמל

רוח, רוח, רוח סתיו

הוא נשב, נשב, נשב

את הכל מעיף עכשיו

זה הרוח השובב.

(שירים אלה מתוך לימודי המוזיקה במכללת דעת-שילוב אמנויות)

דרכי פעילות והוראה של השיר והדקלום

כאשר אנחנו שרים שירים בקולנו או מדקלמים דקלום ללא ליווי מוסיקלי
אנו שולטים במפעם ויכולים לשחק עם המהירות של השיר או הדקלום.
בדקלום הרוח, לאחר שהילדים יכירו את הדקלום נפעל במרחב.

המורה מדקלמת פעם במפעם איטי ופעם במפעם מהיר, והילדים יגיבו למפעם כאשר:

רוח חזקה = מפעם מהיר,

רוח חלשה = מפעם איטי,

בנוסף, הילדים בוחרים אילו תנועות גוף לעשות (להעיף זרועות, או רגליים, פיתול הגוף וכד...).
ובתוך המפעם שבחרנו, אנחנו שוזרות את המילים במקצב אותו נבחר.

למה חשוב לתת את המפעם הנכון בעבודה עם ילדים?

הילד שומע את המנגינה דרך המוח, הרגש ותנועה במרחב
ואם יש סתירה בין החלקים לילד זה מרגיש כבלאגן פנימי.

כמורים: עלינו ללמוד להרגיש את המפעם והמנגינה ולהבין מה אנחנו רוצים להדגיש לילד

לדעת את המהירות שמתאימה לגיל הילדים בהתאם להתפתחות שלהם

במעונות: נפעל (כמעט) תמיד לפי המפעם של המנגינה

נשמע שתי מנגינות קלאסיות עם מפעם שונה:

כדי שהילדים ייכנסו לאווירה וירגישו את הביט (המפעם) של המנגינה
נשמיע את המנגינה ונשאל אותם לאיזו חיה מתאים כל מפעם.

1- מחול החרבות מאת חצ'אטוריאן

במחול החרבות למשל התשובה המתבקשת היא: סוס
אז בוא נדמיין שאנחנו רוכבים על סוס דוהר, נרקע ברגליים לפי מפעם המנגינה

2- הקנון של פאכלבל

את המפעם האיטי של הקנון ניתן להמחז ע"י בובת צב או להזמין את הילדים לזחול או להלך
בחדר כמו צב

איך ללמד מפעם ומקצב בשיעור

עם קטנטנים (1-3) - העבודה היא על הביט (המפעם)

בוגרים (3-6) - העבודה היא על המקצבים הנשמעים במהירות של המפעם

דרכי למידה עם הילדים במפגש המוזיקלי:

1. נשמע את הביט (המפעם) כאשר המורה מקישה את המפעם יחד עם הילדים
2. נלמד תבניות מקצב מתוך המנגינה
3. נשמע את המקצב בתוך המנגינה כאשר המורה מקישה את המקצב
4. עם הבוגרים נעבוד גם על המפעם וגם על המקצב לסירוגין, כאשר הילדים מקישים עם מקלות מקצב או עם הידיים
3. לחלק לשתי קבוצות/ זוגות כאשר קבוצה אחת מקישה את המפעם וקבוצה שניה קישה את המקצב

ניצור ביחד תזמורת של מקצבים ומפעמים

1. תנועות ידיים וגוף
2. בתנועה במרחב
3. בהקשה בכלי הקשה

סביבון סוב גיטרה - לאט מהר / עיבוד: ירון סאפר הפקה: דעת

לאחר שהקשנו את המפעמים השונים (האיטי והמהיר) באמצעות הידיים שלנו ובאמצעות כלי הקשה ניתן להזמין את הילדים לפעול במרחב, בהתחלה כסביבון איטי ואח"כ כסביבון מהיר עם הגדולים - ניתן לחזור על הפעולה ולבקש מהם לשיר את המילים בנוסף לתנועה

אני מזמינה אותך לאתגר

משימה:

1. להמציא ולכתוב דקלום קצר (2-4 שורות)
2. למצוא את המפעם של הדקלום האישי שלך
3. למצוא את המקצב של הדקלום האישי שלך
4. ללכת בחדר את המפעם
5. ללכת בחדר את המקצב
6. לנגן ולהקיש את המפעם והמקצב

ולסיום סיומת....

מקווה שנהנית ונתרמת משיעור, שרכשת כלים חדשים ללימוד והכי חשוב שתתחילי להשתמש בהם
כבר מחר....

להתראות בשיעורים הבאים

ורד כרמל